

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT - BKS
KOSOVSKI BUREAU D'ASSURANCE - KIBO
KOSOVO INSURANCE BUREAU - KIB

Nr. 773/23 Dt. 15.05.2023
PRISHTINE

Grant Thornton LLC.

Nr. 73
Dt. 11.05.2023
PRISHTINE

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT

PASQYRAT FINANCIARE

MË DHE PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2022

SË BASHKU ME RAPORTIN E AUDITORIT TË PAVARUR

Përmbajtja

	Faqe
Raporti i Auditorit të Pavarur	1-2
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse	3
Pasqyra e pozicionit financiar	4
Pasqyra e rrjedhës së parasë	5
Shënimet e pasqyrave financiare	6 - 29
Aneks - Raport auditimi aktuaristik	i

Raporti i Auditorit të Pavarur

Grant Thornton LLC
Rexhep Mala 18
10000 Pristina
Kosovo
T +383 (0)38 247 801
F +383 (0)38 247 802
E Contact@ks.gt.com
VAT No. 330086000

Për Këshillin Administrativ të Byrosë Kosovare të Sigurimit

Opinion

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të Byrosë Kosovare të Sigurimit ("Byroja" ose BKS), që përfshijnë pasqyrën e pozicionit financiar më 31 dhjetor 2022, pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, pasqyrën e ndryshimeve në fonde dhe pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin që ka përfunduar në këtë datë, dhe shënimet tjera shpjeguese për pasqyrat financiare duke përfshirë një përmbledhje të politikave të rëndësishme të kontabilitetit.

Sipas opinionit tonë pasqyrat financiare shoqëruese paraqesin në mënyrë të drejtë, në të gjitha aspektet materiale, pozicionin financiar të Byrosë më 31 dhjetor 2022, dhe performancën e saj financiare dhe rrjedhën e parasë për periudhën që ka përfunduar në këtë datë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Baza për Opinion

Ne kemi kryer auditimin tonë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve përshkruhen më tej në Përgjegjësitë e Auditorit për Auditimin e Pasqyrave Financiare në raportin tonë. Ne jemi të pavarur nga Byroja në përputhje me Bordin e Standardeve Ndërkombëtare të Etikës për Kodin e Etikës së Kontabilistëve për Kontabilistët Profesionistë (Kodi BSNEK) së bashku me kërkesat etike që janë relevante për auditimin tonë të pasqyrave financiare në Kosovë, dhe ne kemi përmbushur përgjegjësinë tonë etike në përputhje me këto kërkesa. Ne besojmë se evidencat e auditimit që kemi marrë janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë.

Theksim i çështjes

Siç shpaloset në shënimin 21 të pasqyrave financiare shoqëruese, më 31 dhjetor 2022, kërkesat nga paditë e ngritura kundër Byrosë nga kompanitë e sigurimit (Sigkos, Insig dhe Dukagjini) janë 1,739 mijë euro dhe pretendimet nga paditë e ngritura nga punonjësit dhe ish-punonjësit arrijnë në 746 mijë euro ose në total 2,485 mijë euro. Menaxhmenti i Byrosë analizon dhe vlerëson rregullisht rreziqet e humbjeve nga këto procese gjyqësore, në bazë të të cilave vlerëson se nuk do të rezultojnë në dalje materiale të konsiderueshme të mjeteve. Prandaj, në këto pasqyra financiare nuk është njohur asnjë provizion për humbjet e mundshme nga këto çështje gjyqësore dhe pretendime deri në dhe për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2022.

Gjithashtu, siç është shpalosur në shënimin 12 të pasqyrave financiare shoqëruese, të arkëtueshmet nga Ministria e Financave më 31 Dhjetor 2022 janë 720 mijë euro. Asnjë provizion për zhvlerësim nuk është njohur më dhe për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2022 pasi bazuar në vlerësimet e menaxhmentit dhe këshillave ligjore, nuk ka asnjë rrezik të rëndësishëm të mos rikuperueshmërisë së kësaj të arkëtueshme në datën e raportimit. Menaxhmenti i Byrosë aktualisht po ndërmerret të gjitha hapat e nevojshëm në lidhje me arkëtimin e kësaj të arkëtueshme..

Opinionin ynë nuk është modifikuar më tej në lidhje me çështjet e mësipërme.

Përgjegjësitë e Menaxhmentit dhe të atyre të ngarkuar me Qeverisjen për Pasqyrat Financiare

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe paraqitjen e drejtë të pasqyrave financiare në përputhje me SNRF-të, dhe për kontrollin e brendshëm që përcaktohet nga menaxhmenti e që është i nevojshëm për të mundësuar përgatitjen e pasqyrave financiare që të jenë pa ndonjë anomali materiale, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit.

Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare, menaxhmenti është përgjegjës për vlerësimin e hipotezës së vijimësisë së Byrosë, shpalosjet, çështjet e ndërlidhura me vijimësinë dhe përdorimin e bazës së vijimësisë në kontabilitet përpos nëse Menaxhmenti dëshiron të likuidojë Byronë, ndërprejë operacionet ose nuk ka alternativë reale përpos ta bëjë këtë veprim.

Ata që janë të ngarkuar me qeverisjen janë përgjegjës për mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Byrosë.

Përgjegjësia e Auditorit për auditimin e pasqyrave financiare

Objektivat tonë janë ofrimi i sigurisë së arsyeshme në lidhje me çështjen se a janë pasqyrat financiare të liruara nga gabimet materiale si rezultat i mashtrimit apo gabimit dhe lëshimi i një raporti të auditorit që përmbanë opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është nivel i lartë i sigurisë, por nuk është garancion se auditimi në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit do të zbulojnë gabimet materiale nëse ato egzistojnë. Gabimet mund të ndodhin nga mashtrimi ose gabimi dhe konsiderohen materiale nëse individualisht apo në tërësi pritet që të ndikojnë vendimet ekonomike të përdoruesve që bazohen në këto pasqyra financiare.

Si pjesë e auditimit, në përputhje me SNA, ne ushtrojmë gjykimin profesional dhe mbajmë skepticizmin profesional gjatë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë riskun e gabimeve materiale në pasqyrat financiare që vijnë si rezultat i gabimit apo mashtrimit, dizajnojmë dhe performojmë procedurat e auditimit në lidhje me ato risqe dhe mbajmë dëshmi të auditimit që janë të mjaftueshme dhe e përshtatshme për të ofruar bazën për opinionin tonë. Risku i moszbulimit të gabimeve materiale nga mashtrimet është më i lartë se sa ai i gabimit për shkak se risku i mashtrimit mund të përmbajë marrëveshje të fshehta, falsifikime, lëshime të qëllimshme, keqinterpretime apo refuzime të kontrolleve të brendshme.
- Kuptojmë kontrollat e brendshme që janë relevante me auditimin në mënyrë që të dizajnojmë procedurat e auditimit që janë të përshtatshme me rrethanat, mirëpo jo me qëllim për dhënien e një opinion mbi efektivitetin e kontrollave të brendshme të Byrosë.
- Vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave të kontabilitetit të përdorura dhe arsyeshmërinë e kontabilitetit si dhe shpalosjet e bëra nga menaxhmenti.
- Nxjerrim përfundime në lidhje me përshtatshmërinë e përdorimit bazës së hipotezës së vijimësisë së kontabilitetit, duke u bazuar në evidencat e auditimit, nëse një pasiguri materiale ekziston në lidhje me ngjarjet ose kushtet që mund të shkaktojnë dyshim të lartë që Byroja mund të vazhdojë operimin. Nëse ne vijmë në përfundim se një pasiguri materiale ekziston, ne jemi të detyruar t'i kushtojmë vëmendje në raportin tonë të auditimit në shpalosjet e pasqyrave financiare ose nëse shpalosjet e tilla janë jo të përshtatshme, të modifikojmë opinionin tonë. Përfundimet tona janë të bazuara në evidencat tona të auditimit të siguruar deri në datën e raportit tonë. Megjithatë, ngjarjet apo kushtet e ardhshme mund të shkaktojnë që Byroja të pushojë së përmbushuri hipotezën e vijimësisë.
- Vlerësimin e prezentimit, strukturës dhe përmbajtjes së përgjithshme të pasqyrave financiare duke përfshirë shpalosjet dhe nëse pasqyrat financiare prezantojnë transaksionet dhe ngjarjet themelore në mënyrë të drejtë.

Ne komunikojmë me ata që janë të angazhuar me qeverisjen e Byrosë Kosovare të Sigurimit, përpos çështjeve të tjerave, për shtrirjen, kohëzgjatjen dhe gjetjet e auditimit duke përfshirë mangësitë e mëdha eventuale në kontrollet e brendshme që ne mund të identifikojmë gjatë auditimit tonë.

Grant Thornton LLC
Prishtinë,
12 maj 2023

Marjan Andonov
Auditor ligjor

Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e të ardhurave gjithëpërfshirëse
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

Shënime	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Të hyrat		
Të hyrat nga primet e sigurimeve	6	9,959
Primet e ceduara për risigurues / primet e risigurimit	7	(201)
Primet e shkruara neto	9,758	8,525
Ndryshimet në rezervat e primeve të pafituara	19	(43)
Primi i fituar neto	9,715	8,364
Të hyrat tjera	8	12,560
Të hyrat nga ndryshimet në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezervat teknike	17,18	2,070
Gjithsej të hyrat	24,345	17,606
Shpenzimet e humbjes dhe të rregullimit	18	(11,291)
Kostot e marrjes në sigurim	9	(11,562)
Shpenzimet administrative	10	(1,491)
Gjithsej humbja dhe shpenzimet	(24,345)	(17,606)
(Teprica)/ Mungesa për vitin	-	-
Të hyrat tjera gjithëpërfshirëse	-	-
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse	-	-

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare

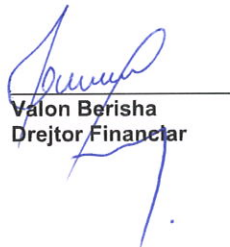
Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e pozicionit financiar
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

	Shënime	Më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Pasuritë			
Paraja dhe ekuivalentët e parasë	11	3,451	3,116
Të arkëtueshmet	12	2,967	3,234
Prona, impiantet dhe pajiset tjera	13	263	81
Pasuria me të drejtë përdorimi	14	33	65
Pasuritë e paprekshme	15	27	27
Kosto e shtyrë e përvetësimit	16	-	-
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	16,295	14,225
Të arkëtueshmet nga risiguruesi		700	-
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për INSIG		117	123
Gjithsej pasuritë		23,852	20,871
Detyrimet			
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18	16,295	14,225
Detyrimet e rezervës së dëmeve INSIG		117	123
Rezervat e primit të pafitur	19	617	574
Detyrimet e qirasë	14	33	65
Detyrime të tjera	20	6,790	5,884
Gjithsej detyrimet		23,852	22,690

Këto pasqyra financiare janë miratuar nga Këshilli Administrativ i Byrosë më 27 Prill 2023 dhe nënshkruar në emër të tij nga:

Sami Mazreku
 Drejtor Ekzekutiv

Valon Berisha
 Drejtor Financiar

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Pasqyra e rrjedhës së parasë
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

Shënime	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar Më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative		
Teprica/(Mungesa) për vitin	-	-
Rregullimet:		
Zhvlerësimi dhe amortizimi	13,14,15 82	84
Shpenzimet interesit për pasuritë e marra me qira	14 3	3
Fitimet nga shitja e aseteve	13 (55)	
<i>Ndryshimet në pasuritë dhe detyrimet operative</i>		
Ndryshimi në të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	17 (2,070)	3,814
Ndryshimi në kostot e shtyra të përvetësimit	16 -	60
Ndryshimi në të arkëtueshmet	12 269	(785)
Ndryshimi në të arkëtueshmet nga risiguresi	(700)	-
Ndryshimi në rezervat e primit të pafituar	19 43	161
Ndryshimi në detyrimet e sigurimeve për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18 2,070	(3,814)
Ndryshimet në llogarinë e ruajtjes	11 -	(1,300)
Ndryshimet në qira dhe detyrime të tjera	14,20 906	1,882
Paraja neto e (përdorur)/gjeneruar në aktivitetet operative	548	105
Rrjedha e parasë nga aktivitetet investuese		
Blerja e pajisjeve, ROA dhe pasurive të patrupëzuara	13,15 (240)	(116)
Të ardhurat nga shitja e aseteve	13 62	
Paraja neto e përdorur në aktivitetet investuese	(178)	(116)
Rrjedha e parasë nga aktivitetet financuese		
Pagesat e qirasë	14 (35)	(54)
Paraja neto e përdorur në aktivitetet financuese	(35)	(54)
Neto rritja në para dhe ekuivalentë të parasë	335	(65)
Paraja dhe ekuivalentët e parasë më 1 janar	266	331
Paraja dhe ekuivalentët e parasë në fund të vitit	601	266

Shënimet shoqëruese nga 1 deri 23 janë pjesë përbërëse të këtyre pasqyrave financiare.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

1 TË PËRGJITHSHME

Në përputhje me Ligjin nr. 04/L-018 për Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës dhe të gjitha Kompanitë e Sigurimeve të Republikës së Kosovës kanë nënshkruar marrëveshjen për themelimin e Byrosë Kosovare të Sigurimeve ("BKS" apo "Byroja"). Në pajtim me Ligjin, BKS ka marrë përsipër të gjitha operacionet nga Shoqatat e Sigurimeve të Kosovës të mëparshme dhe Fondi i Garancisë nga 1 janar 2012, së bashku me të gjitha pasuritë dhe detyrimet e tyre.

Byroja është themeluar me qëllim për të siguruar përputhshmërinë me të gjitha detyrimet që rrjedhin nga sistemi Ndërkombëtar i kartës së Sigurimit.

Në veprimtarinë e saj Byroja:

- Përfaqëson anëtarët në marrëdhëniet me organizatat ndërkombëtare në fushën e Sigurimeve të Detyrueshme nga Auto përgjegjësia
- Mbledh dhe përpunon të dhëna statistikore lidhur me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia
- Furnizon anëtarët me Çertifikata Ndërkombëtare të Sigurimit (Karton të Gjellbër) sipas formatit të përcaktuar nga Këshilli i Byrove,
- Siguron kryerjen e detyrave në lidhje me anëtarësimin e saj në Këshillin e Byrove
- Ratifikon marrëveshje me Byrotë homologe
- Kryen funksione të Byrosë trajtuese, paguese dhe të shërbimit në përputhje me dispozitat e Rregullores së Brendshme të Këshillit të Byrove dhe marrëveshjet suplementare;
- Bashkëpunon me organet shtetërore për çështjet që kanë të bëjnë me Sigurimin e Detyrueshëm nga Auto përgjegjësia,
- Administron Fondin Garantues të Kartonit të Gjellbër, Fondin e Kompensimit dhe Policën e Sigurimit Kufitar
- Menaxhon Fondin e Kompensimit me qëllim të pagesës së dëmeve në territorin e Republikës së Kosovës në raste si:
 - a) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjetit motorik të pasiguruar,
 - b) Dëmshpërblimi nga mjeti motorik i pasiguruar me regjistrim të huaj,
 - c) Dëmshpërblimi nga përdorimi i mjeteve të paidentifikuara,
 - d) Dëmshpërblimi në rast të likuidimit apo falimentimit të sigurvearit
 - e) Dëmshpërblimi bazuar në sigurimin kufitar
- Sigurvearit të cilët ushtrojnë veprimtari në sigurimin e detyrueshëm në territorin e Republikës së Kosovës, janë të detyruar të kontribuojnë financiarisht në baza tremujore në fondin e kompensimit, në përpjesëtim të drejtë me primet e realizuara në këto lloj sigurimesh në tre mujorin paraardhës.

Policat e sigurimit shiten në çdo pikë kufitare në Kosovë. Të gjitha primet bruto të grumbulluara janë shpërndarë të gjitha kompanitë e licencuara të sigurimit që veprojnë në Kosovë, pas mbulimit të shpenzimeve operative dhe pagesës së dëmeve të Byrosë. TVSH-ja dhe tatimi në premitë bruto të lëshuara është shpërndarë nga Byroja tek kompanitë e sigurimeve të cilët janë përfundimisht përgjegjëse për të paguar TVSH-në e llogaritur në 18%.

**Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022**

2 POLITIKAT KONTABËL

Politikat kontabël kryesore të adaptuara në përgatitjen e këtyre pasqyrave financiare janë detajuar si më poshtë.

2.1 Bazat e përgatitjes

Këto pasqyra financiare janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe rregulloret e Bankës Qendrore të Kosovës të aplikueshme për kompanitë e sigurimit ("Rregullat e BQK-së").

Pasqyrat financiare janë përgatitur më dhe për vitet e përfunduara më 31 dhjetor 2022 dhe 2021. Të dhënat aktuale dhe krahasuese në këto pasqyra financiare janë të shprehura në mijëra Euro, përveç nëse ceket ndryshe. Nëse është e nevojshme, shifrat krahasuese janë riklasifikuar në përputhje me ndryshimet e paraqitura për vitin aktual.

2.2 Adoptimi i standardeve të reja ose të rishikuara ndërkombëtare të raportimit financiar

2.2.1 Standardet dhe Interpretimet efektive në periudhën aktuale

Deklaratat e mëposhtme të kontabilitetit hynë në fuqi nga 1 janari 2022 dhe për këtë arsye janë miratuar nga Byroja:

- Referenca në Kuadrin Konceptual (Ndryshimet në SNRF 3)
- COVID-19 – Koncesionet e Qirasë përtej 30 Qershorit 2021 (Ndryshimet në SNRF 16)
- Aktivët afatgjatë materiale, impiantet dhe pajisjet: të ardhurat përpara përdorimit të synuar (Ndryshimet në SNK 16)
- Kontratat e Vështira – Kostoja e përbushjes së një kontrate (Ndryshimet në SNK 37)
- Përmirësimet vjetore (Cikli 2018-2020):
- Filial si adoptues për herë të parë (Ndryshimet në SNRF 1)
- Tarifat në Testin "10 për qind" për Çnjohjen e Detyrimeve (Ndryshimet në SNRF 9)
- Stimujt e qirasë (Ndryshimet në SNRF 16)
- Tatimi në matjet e vlerës së drejtë (Ndryshimet në SNK 41)

Miratimi i ndryshimeve të mësipërme nuk ka asnjë ndikim në rezultatet financiare apo pozicionin e Byrove.

2.2.1 Standardet dhe interpretimet e lëshuara nga BSNK por ende jo efektive dhe jo të aplikuara më herët nga Byroja

Janë lëshuar disa standarde dhe interpretime të kontabilitetit që nuk janë të detyrueshme për periudhat raportuese më 31 dhjetor 2022 dhe nuk janë miratuar më herët nga Byroja. Standardet dhe ndryshimet që nuk janë ende efektive dhe nuk janë miratuar më herët nga Kompania përfshijnë:

- Klasifikimi i pasiveve si korrente ose afatgjatë (Ndryshimet në SNK 1), në fuqi nga 1 janari 2023.
- SNRF 17 Kontratat e Sigurimit dhe ndryshimet në SNRF 17 Kontratat e Sigurimit, në fuqi nga 1 janari 2023.
- Përkufizimi i Vlerësimit Kontabël (Ndryshimet në SNK 8), në fuqi nga 1 janari 2023.
- Dhënia e informacioneve shpjeguese të politikave kontabël (Ndryshimet në SNK 1 dhe Deklarata e Praktikës 2 SNRF), në fuqi nga 1 janari 2023.
- Tatimi i shtyrë në lidhje me aktivet dhe detyrimet që rrjedhin nga një transaksion i vetëm (Ndryshimet në SNK 12), në fuqi nga 1 janari 2023.
- Shitja ose kontributi i aktiveve ndërmjet një investitori dhe bashkëpunëtorit të tij ose sipërmarrjes së përbashkët (Ndryshimet në SNRF 10 dhe SNK 28)

Byroja është në fazën fillestare të vlerësimit të ndikimit të SNRF 17 Kontratat e Sigurimit në pasqyrat e saj financiare, megjithatë zbatimi i tij nuk pritet të ketë një ndikim material në pasqyrat financiare të Kompanisë. Gjatë Marsit 2023, Byroja organizoi trajnime në lidhje me kërkesat e standardit SNRF 17. Gjithashtu, gjatë këtij trajnimi është prezantuar moduli SNRF 17 në lidhje me përbushjen e kërkesave të dala nga ky standard. Në vazhdim të vitit 2023, Byroja do të organizojë punëtori me kompanitë vendase lidhur me fillimin e analizës për zbatimin e modulit SNRF 17.

Me përjashtim të SNRF 17 dhe nëse nuk shpaloset më sipër, standardet, ndryshimet dhe interpretimet e reja nuk pritet të kenë një efekt material në pasqyrat financiare të Kompanisë.

2.3 Valuta funksionale dhe ajo e prezantimit

Zërat e përfshirë në pasqyrat financiare janë matur duke përdorur valutën e hapësirës primare ekonomike në të cilën operon Byroja ("valuta funksionale"). Këto pasqyra financiare janë të prezantuara në Euro, që është valuta funksionale dhe e prezantimit të Byrosë.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.4 Transaksionet në valutë të huaj

Transaksionet e valutave të huaja përkthehen në valutën funksionale duke përdorur normat ekzistuese të këmbimit në datën e transaksioneve. Fitimet ose humbjet nga këmbimi që rezultojnë nga vendosja e transaksioneve të tilla dhe nga këmbimi i fund vitit të pasurive dhe detyrimeve monetare të nominuara në valuta të huaja njihen në fitim ose humbje.

2.5 Përdorimi i vlerësimeve dhe gjykimeve

Përgatitja e pasqyrave financiare kërkon nga menaxhmenti të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në aplikimin e politikave dhe vlerave të raportuara të pasurive dhe detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve (referohu në Shënimin 3). Vlerësimet dhe supozimet e lidhura bazohen në eksperiencën historike dhe faktorë të tjerë të ndryshëm që besohet të jenë të arsyeshëm në rrethanat, rezultatet e të cilave formojnë bazën e gjykimeve për vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshëm nga burimet tjera. Rezultatet aktuale mund të ndryshojnë nga vlerësimet.

Vlerësimet dhe supozimet themelore janë rishikuar në bazë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve të kontabilitetit janë njohur në periudhën në të cilën janë rishikuar, nëse rishikimi ndikon vetëm në atë periudhë ose në periudhën e inspektimit dhe periudhat e ardhshme, nëse inspektimi ndikon periudhat e tanishme dhe të ardhshme.

2.6 Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet mbahen në koston historike minus zhvlerësimi i akumuluar. Kosto historike përfshinë të gjitha shpenzimet që i takojnë drejtë për së drejti blerjes së artikujve.

Kostot pasuese janë përfshirë në vlerat bartëse të pasurive ose njihen si pasuri e veçantë, sipas nevojës, vetëm kur është e mundur që benifitet e ardhshme ekonomike të lidhura me artikuj do të rrjedhin te Byroja dhe kur kostoja e artikullit mund të matet me besueshmëri. Të gjitha riparimet dhe mirëmbajtjet tjera ngarkohen në fitim ose humbje gjatë periudhës financiare në të cilën ato kanë ndodhur.

Zhvlerësimi i pronës dhe pajisjeve është llogaritur duke përdorur metodën drejtvizore për të alokuar kostot e tyre të vlerave të mbetura përgjatë jetëgjatësisë së vlerësuar, si në vazhdim:

Pajisjet	20%
Mobilet	20%
Automjetet	20%
Investimet në objektet e marra me qira	10%

Vlera e mbetur e pasurive rivlerësohet dhe korrigohet sipas nevojës, rregullohet në çdo datë të pasqyrës së pozicionit financiar. Pasuritë që janë subjekt i zhvlerësimit rishikohen për dëmtimet kurdo që ngjarjet apo ndryshimet e rrethanave tregojnë që vlera e bartur nuk është e rikuperueshme. Vlera e bartur e pasurive në të shlyhet menjëherë në vlerën e rikuperueshme nëse vlera e pasurisë është më e madhe sesa vlera e vlerësuar e rikuperueshme. Vlera e rikuperueshme është më e madhja e vlerës së drejtë të pasurisë minus kostot për të shitur dhe vlerës në përdorim. Fitimet dhe humbjet nga heqja prej përdorimit përcaktohen duke krahasuar të hyrat me vlerën e bartur. Këto përfshihen në fitim ose humbje.

2.7 Pasuritë me qira

Byroja si qiramarrës

Për çdo kontratë të re të lidhur në ose pas 1 janarit 2020, Byroja konsideron nëse një kontratë është, ose përmban një qira. Një qira përcaktohet si 'një kontratë, ose pjesë e një kontrate, që përcjell të drejtën për të përdorur një pasuri (pasuri themelore) për një periudhë kohe në këmbim të vlerësimit'.

Në datën e fillimit të qirasë, Byroja njih një pasuri me të drejtë përdorimi dhe një detyrim të qirasë në bilancin e gjendjes. Pasuria e të drejtës së përdorimit matet me kosto, i cili përbëhet nga matja fillestare e pasurisë së qirasë, çdo kosto fillestare direkte e shkaktuar nga Byroja, një vlerësim i çdo kostoje për të çmontuar dhe hequr pasurine në fund të qirasë, dhe çdo pagesë qiraje e bërë para datës së fillimit të qirasë (neto nga çdo stimulim i marrë).

Byroja zhvlerëson pasuritë me të drejtë përdorimi mbi një bazë lineare nga data me e hershme e fillimit të qirasë në fund të jetës së dobishme të pasurisë me të drejtë përdorimi ose në fund të afatit të qirasë. Byroja gjithashtu vlerëson të drejtën e përdorimit të pasurisë për zhvlerësim kur ekzistojnë tregues të tillë.

Në datën e fillimit, Byroja mat detyrimin e qirasë në vlerën aktuale të pagesave të qirasë të papaguara në atë datë, duke zbritur normën e interesit të nënkuptuar në qira nëse kjo normë është e disponueshme ose norma shtesë e huamarrjes së Byrosë.

Pagesat e qirasë të përfshira në matjen e detyrimit të qirasë përbëhen nga pagesa fikse (përfshirë në substancë fikse), pagesa të ndryshueshme bazuar në një indeks ose normë, shuma që pritet të paguhet nën një garanci të vlerës së mbetur dhe pagesa që vijnë nga opsionet e arsyeshme të caktuara për të ushtrohen.

Pas matjes fillestare, detyrimi do të zvogëlohet për pagesat e bëra dhe do të rritet për interesin. Ri-matet për të pasqyruar çdo rivlerësim ose modifikim, ose nëse ka ndryshime në pagesa fikse në substancë.

Kur detyrimi i qirasë është rimatur, rregullimi përkatës pasqyrohet në pasurine e së drejtës së përdorimit, ose fitimin dhe humbjen nëse pasuria me të drejtë përdorimi është reduktuar tashmë në zero.

Byroja Kosovare e Sigurimit Shënimet mbi pasqyrat financiare Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

Byroja ka zgjedhur të japë llogari për qira afatshkurtra dhe qira të aseteve me vlerë të ulët duke përdorur mjetet praktike. Nëse ka ndonjë. Në vend që të njohin një pasuri të së drejtës së përdorimit dhe detyrimin e qirasë, pagesat në lidhje me këto njihen si një shpenzim në fitim ose humbje mbi një bazë lineare gjatë afatit të qirasë.

2.8 Pasuritë e paprekshme

Softueri kompjuterik

Kostot që lidhen drejtpërdrejt me produkte softuerike të identifikueshme dhe unike të kontrolluara nga Byroja që ndoshta do të gjenerojnë përfitime ekonomike dhe që tejkalojnë shpenzimet përtej një viti, njihen si pasuri jo-materiale (patrupëzuara). Kostot e zhvillimit të softuerit kompjuterik janë njohur si pasuri dhe janë amortizuar duke përdorur metodën lineare gjatë një periudhe prej pesë vjetësh. Shpenzimet që lidhen me mirëmbajtjen e programeve kompjuterike njihen si shpenzime kur ato ndodhin.

2.9 Instrumentet Financiare

Njohja dhe ç'regjistrimi

Pasuritë financiare dhe detyrimet financiare njihen kur Byroja bëhet palë në provizionet kontraktuale të instrumentit financiar. Pausuritë financiare ç'regjistrohen kur skadojnë të drejtat kontraktuale të rrjedhjes së parasë nga pasuritë financiare, ose kur pasuritë financiare dhe kryesisht të gjitha risqet dhe përfitimet transferohen. Një detyrimi financiar ç'regjistrohet kur shuhet, shlyhet, anulohet ose skadon.

Klasifikimi dhe matja fillestare e pasurive financiare

Me përjashtim të atyre të arkëtueshmeve tregtare që nuk përbajnë një komponent të rëndësishëm financimi dhe maten me çmimin e transaksionit në përputhje me SNRF 15, të gjitha pasuritë financiare fillimisht maten me vlerën e drejtë të rregulluar për kostot e transaksionit (kur është e zbatueshme).

Pasuritë financiare, përveç atyre të përcaktuara dhe efektive si instrumente mbrojtëse, klasifikohen në kategoritë e mëposhtme:

- kostoja e amortizuar
- vlera e drejtë përmes fitimit ose humbjes (VDFH)
- vlera e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (VDAGJ).

Në periudhat e paraqitura, Byroja nuk ka ndonjë pasuri financiare të kategorizuar si FVTPL dhe FVOCI. Klasifikimi përcaktohet nga të dy:

- modeli i biznesit të njësisë ekonomike për menaxhimin e pasurisë financiare
- karakteristikat kontraktuale të fluksit të parasë së pasurisë financiare.

Të gjitha të ardhurat dhe shpenzimet në lidhje me Pasuritë financiare që njihen në fitim ose humbje paraqiten brenda kostove të financës, të ardhurave të financave ose zërave të tjerë financiarë, me përjashtim të zhvlerësimit të të arkëtueshmeve tregtare që paraqitet brenda shpenzimeve të tjera.

Matja pasuese e pasurive financiare

Pasuritë financiare me kosto të amortizuar

Pasuritë financiare maten me koston e amortizuar nëse pasuritë plotësojnë kushtet e mëposhtme (dhe nuk janë përcaktuar si FVTPL):

- ato mbahen brenda një modeli biznesi qëllimi i të cilit është mbajtja e pasurive financiare dhe mbledhja e rrjedhjeve të parasë kontraktuale
- kushtet kontraktuale të pasurive financiare krijojnë rrjedhje të parasë që janë vetëm pagesa të kryegjësë dhe interesit mbi shumën e principalit të papaguar.

Pas njohjes fillestare, këto maten me koston e amortizuar duke përdorur metodën e interesit efektiv. Zbritja hiqet kur efekti i zbritjes është i parëndësishëm. Paraja dhe ekuivalentët e parasë, tregtia dhe shuma e arkëtueshme të tjera hyjnë në këtë kategori të instrumenteve financiare.

Asetet financiare me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes (AFPFH)

Aktivitetet financiare që mbahen brenda një modeli biznesi të ndryshëm nga "mbahet për të mbledhur" ose "mbahet për të mbledhur dhe shitur" kategorizohen me vlerën e drejtë përmes fitimit dhe humbjes. Më tej, pavarësisht nga aktivitetet financiare të modelit të biznesit, flukset monetare kontraktuale të të cilave nuk janë vetëm pagesa të principalit dhe interesit, llogariten në AFPFH.

Aktivitetet e kësaj kategorie maten me vlerën e drejtë me fitime ose humbje të njohura në fitim ose humbje. Vlera e drejtë e aktiveve financiare në këtë kategori përcaktohet duke iu referuar transaksioneve të tregut aktiv ose duke përdorur një teknikë vlerësimi kur nuk ekziston treg aktiv. Asetet financiare me vlerën e drejtë përmes të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (VAPAHGJ)

Byroja llogarit aktivitetet financiare në FVOCI nëse aktivitetet plotësojnë kushtet e mëposhtme:

- ato mbahen sipas një modeli biznesi, objekti i të cilit është "mbajtja për të mbledhur" flukset monetare të lidhura dhe shitja dhe
- kushtet kontraktuale të aktiveve financiare krijojnë flukse monetare që janë vetëm pagesa të principalit dhe interesit mbi shumën e papaguar të principalit.

Çdo fitim ose humbje e njohur në të ardhurat e tjera përmbledhëse (OCI) do të riciklohet pas çregjistrimit të aktivitetit.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.10 Humbjet nga zhvlerësimi

Zhvlerësimi i pasurisë financiare

Kërkesat për zhvlerësim të SNRF 9 përdorin më shumë informacione që shohin përpara për të njohur humbjet e pritura kreditorë - modelin e humbjes së pritur kreditor (ECL). Kjo zëvendëson AS modelin e humbjeve të ndodhura të SNK 39. Instrumentet brenda fushës së kërkesave të reja përfshinin hua dhe pasuritë të tjera financiare të tipit të borxhit të matura me kosto të amortizuar dhe FVOCI, të arkëtueshme tregtare, Pasuritë e kontratës të njohura dhe të matura sipas SNRF 15 dhe zotimet e huasë dhe disa kontrata të garancisë financiare (për lëshuesin) që janë nuk matet me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes.

Njohja e humbjeve kreditorë nuk varet më nga identifikimi i parë i Kompanisë për një ngjarje të humbjes kreditorë. Në vend të kësaj, Kompania konsideron një gamë më të gjerë informacioni kur vlerëson riskun kreditor dhe matjen e humbjeve të pritshme kreditorë, duke përfshirë ngjarjet e kaluara, kushtet aktuale, parashikime të arsyeshme dhe të mbështetura që ndikojnë në mbledhjen e pritshme të rrjedhjeve të parasë. Në zbatimin e kësaj qasjeje largpamëse, bëhet një dallim ndërmjet:

- instrumentet financiare që nuk janë përkeqësuar ndjeshëm në cilësinë kreditorë që nga njohja fillestare ose që kanë risk kreditor të ulët ('Faza 1') dhe
- instrumentet financiare që janë përkeqësuar ndjeshëm në cilësinë kreditorë që nga njohja fillestare dhe risku kreditor i të cilëve nuk është i ulët ('Faza 2').

- 'Faza 3' do të mbulonte pasuritë financiare që kanë dëshmi objektive të zhvlerësimit në datën e raportimit. Humbjet e pritshme kreditorë '12 - mujore' njihen për kategorinë e parë, ndërsa' humbjet e pritshme të kreditit të jetës' njihen për kategorinë e dytë.

Matja e humbjeve të pritshme kreditorë përcaktohet nga një vlerësim i ponderuar i probabilitetit të humbjeve kreditorë gjatë jetës së pritur të instrumentit financiar.

Evidenca objektive që një pasuri financiare ose një grup pasurishë është i zhvlerësuar përfshin të dhëna të vëzhgueshme që vijnë në vëmendjen e Byrosë për ngjarjet e mëposhtme:

- a) Një vështirësi të konsiderueshme financiare të emetuesit ose debitorit;
 - b) Një shkelje e kontratës, të tilla si një mospagim ose vonesë në pagesa;
 - c) Bëhet e mundur që lëshuesi ose debitori të hyjë në falimentim ose riorganizim tjetër financiar;
 - d) Zhdukja e një tregu aktiv për atë pasuri financiar për shkak të vështirësive financiare; ose
 - e) Të dhëna të vëzhgueshme që tregojnë se ka një rënie të matshme në rrjedhën e parashikuar të ardhshëm të parave nga një grup pasurishë financiare që nga njohja fillestare e këtyre pasurive, megjithëse ulja ende nuk mund të identifikohet me pasuritë financiare individuale në Byronë, duke përfshirë:
- Ndryshimet e pafavorshme në statusin e pagesës së emetuesve ose debitorëve në grup; ose
 - Kushtet ekonomike kombëtare ose lokale që ndërlidhen me mospagimin e pasurive në grup.

Byroja së pari vlerëson nëse provat objektive të zhvlerësimit ekzistojnë individualisht për pasuritë financiare që janë individualisht të rëndësishme. Nëse Byroja përcakton se nuk ekziston asnjë provë objektive e zhvlerësimit për një pasuri financiar të vlerësuar individualisht, qoftë i rëndësishëm apo jo, ai përfshin pasurine në një grup financiar me karakteristika të ngjashme të riskut kreditor dhe i vlerëson ato në mënyrë kolektive për zhvlerësim. Pasuritë që vlerësohen individualisht për zhvlerësim dhe për të cilat një humbje nga zhvlerësimi njihet ose vazhdon të njihet nuk përfshihen në një vlerësim kolektiv të zhvlerësimit.

Nëse ka prova objektive që një humbje nga zhvlerësimi është shkaktuar në hua dhe të arkëtueshme ose investime të mbajtura deri në maturim të bartura me kosto të amortizuar, shuma e humbjes matet si diferenca midis vlerës kontabël të pasurisë dhe vlerës aktuale të vlerësimit të ardhshëm rrjedhjes së parave (duke përjashtuar humbjet e ardhshme të kreditorë që janë shkaktuar) zbritur me normën origjinale efektive të interesit të pasurisë financiare. Vlera kontabël e pasurisë zvogëlohet përmes përdorimit të një llogarie të lejimit dhe shuma e humbjes njihet në fitim ose humbje.

Nëse një investim i mbajtur deri në maturim ose një kredi ka një normë interesi të ndryshueshme, norma e skontimit për matjen e çdo humbjeje nga zhvlerësimi është norma aktuale e interesit efektive e përcaktuar me kontratë. Si një mjet praktik, Byroja mund të masë zhvlerësimin në bazë të vlerës së drejtë të një instrumenti duke përdorur një çmim tregu të vëzhguar.

Për qëllimin e një vlerësimi kolektiv të zhvlerësimit, pasuritë financiare grupohen në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut kreditor (në bazë të procesit të vlerësimit të Byrosë që konsideron llojin e pasurisë, industrinë, vendndodhjen gjeografike, statusin e vonesës dhe faktorë të tjerë të rëndësishëm). Këto karakteristika janë të rëndësishme për vlerësimin e rrjedhjeve të ardhshme të parave për grupe të pasurive të tilla duke qenë tregues i aftësisë së emetuesit për të paguar të gjitha shumat e duhura sipas kushteve kontraktuale të instrumentit të borxhit që vlerësohet.

Nëse në një periudhë pasuese, shuma e humbjes së zhvlerësimit zvogëlohet dhe rënia mund të lidhet objektivisht me një ngjarje që ndodh pasi u njoh zhvlerësimi (siç është vlerësimi i përmirësuar i kreditor), humbja e zhvlerësimit e njohur më parë kthehet duke rregulluar llogarinë e lejimit. Shuma e kthimit njihet në fitim ose humbje.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.11 Humbjet nga dëmtimet

Pasuritë financiare të bartura në vlerën reale

Byroja vlerëson në secilën datë të pasqyrës së pozitës financiare nëse ka dëshmi objektive se një pasuri financiare e gatshme për shitje është dëmtuar, duke përfshirë edhe rastin e investimeve të ekuitetit të klasifikuara si të gatshme për shitje, një ulje e rëndësishme apo e tej zgjatur e vlerës reale të letrës me vlerë nën kosto të saj. Nëse një dëshmi e tillë ekziston për pasuritë financiare të gatshme për shitje, humbja kumulative e matur si diferencë ndërmjet kostos së përvetësimit dhe vlerës reale aktuale, minus ndonjë humbje e dëmtimit mbi pasurinë financiare të njohur më parë në fitim apo humbje është hequr nga ekuiteti dhe është njohur në pasqyrën e të ardhurave. Humbjet e dëmtimit të njohura në pasqyrën e të ardhurave në instrumentet e ekuitetit nuk janë kthyer më pas. Humbja e dëmit është kthyer përmes pasqyrës së të ardhurave, nëse në një periudhë pasuese vlerë reale e një instrumenti të borxhit të klasifikuar si i gatshëm për shitje rritet dhe rritja mund të lidhet në mënyrë objektive me ngjarjen që ndodh pasi që humbja e dëmtimit është njohur në fitim ose humbje.

Dëmtimi i pasurive të paprekshme

Pasuritë e paprekshme që kanë një kohë të pa definuar të përdorimit, nuk janë subjekte të amortizimit dhe testohen çdo vit për dëmtim. Pasuritë që janë subjekt i amortizimit rishikohen për dëmtim kurdo që ngjarjet ose ndryshimet në rrethana tregojnë se vlera bartëse mund të mos rikuperohet. Një humbje e dëmtimit njihet për shumën me të cilën vlera bartëse e pasurisë tejkalon shumën e rikuperueshme të saj. Vlera e rikuperimit është më e larta e vlerës bartëse të pasurive minus kostot për shitje dhe vlerës në përdorim. Për qëllimet e vlerësimit të dëmtimit, pasuritë grupohen në nivelet më të ulëta për të cilat ka rrjedha të parasë që janë të identifikueshme veçmas (njësitë e gjenerimit të parasë).

2.12 Njohja e të ardhurave

Kontratat e përgjithshme të sigurimit

Të pagueshmet e sigurimit llogariten veçmas për të gjitha produktet e sigurimit dhe përbëhen nga primi kontingjent (pafituar), risku kontingjent (i pa skaduar) dhe humbja kontingjente (të papaguara në datën e mbylljes së vitit financiar). Të pagueshmet e sigurimeve (provizionet) paraqesin vlerësimet e pagesave në të ardhmen për dëmet e raportuara dhe të pa raportuara. Byroja nuk zbrit të pagueshmet e sigurimeve. Çdo ndryshim në vlerësimet pasqyrohet në rezultatet e operacioneve në periudhën në të cilën vlerësimet janë ndryshuar. Vlerësimi i të pagueshmeve të sigurimit është një proces kompleks që ka të bëjë me pasiguri, që kërkon përdorimin e vlerësimeve dhe gjykimeve të informuara.

Të hyrat

Bruto primet e shkruara regjistrohen në pranimin e pagesave të primit dhe janë transferuar në fitim në bazë pro-rata për një afat të mbulimit të policës. Bruto primet e shkruara reflektojnë shkrimet e biznesit gjatë vitit. Primet fitohen nga data e lidhjes së rrezikut, gjatë periudhës së dëmshpërblimit, bazuar në modelin e rreziqeve të lëshuara.

Primet e pafituara

Provizioni për primet e pafituara përbën proporcionin e bruto primit të shkruar që vlerësohet të fitohet në vitet financiare pasuese, kalkuluar veçmas për secilën kontratë duke përdorur metodën pro-rata-ditore, të përmirësuar nëse e nevojshme për të reflektuar ndonjë variacion në rreziqet e incidenteve gjatë periudhës të mbuluar me kontratë.

Rezerva për primin e pafituar përfshin primet e pranuar për rreziqet që nuk kanë skaduar ende. Në përgjithësi rezerva është lëshuar gjatë kohëzgjatjes së kontratës dhe është e njohur si të ardhura nga primi.

2.13 Klasifikimi i Produkteve

Kontratat e sigurimit janë ato kontrata kur Byroja (siguruesi) ka pranuar risk të rëndësishëm të sigurimit nga pala tjetër (i siguruari) duke u dakorduar të kompensoj police mbajtësit nëse një ngjarje e specifikuar e pasigurt (ngjarje e siguruar) ka ndikim të kundër në siguruesin. Si direktivë e përgjithshme, Byroja përcakton nëse ka risk të rëndësishëm të sigurimit, duke krahasuar përfitimet e paguara me përfitimet e pagueshme nëse ngjarje e siguruar nuk ka ndodhur. Kontratat e sigurimit gjithashtu mund të transferojnë risk financiar.

Pasi që kontrata është kualifikuar si kontratë e sigurimit, ajo mbetet një kontratë e sigurimit për pjesën tjetër të jetës, edhe nëse risku i sigurimit zvogëlohet në mënyrë të konsiderueshme gjatë kësaj periudhe, vetëm nëse të gjitha të drejtat dhe obligimet janë shuar.

2.14 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit

Dëmet (rregullimet e humbjeve)

Dëmet e ndodhura përbëhen nga kostot e shlyerjes dhe trajtimin e dëmeve të paguara dhe të papaguar që rrjedhin nga ngjarjet që ndodhin gjatë vitit financiar së bashku me rregullimet e provizionimit të dëmeve të viteve paraprake. Dëmet pezull përbëjnë provizionimin për vlerësimin e Byrosë së kostos përfundimtare të zgjidhjes së të gjitha dëmet e ndodhura por të papaguara në datën e raportimit të Pozicionit financiar nëse janë raportuar apo jo, dhe shpenzimeve të trajtimit të dëmeve që lidhen me rregullimet të brendshme dhe të jashtme dhe një diferencë e kujdesshme. Dëmet e papaguara janë vlerësuar nga shqyrtimi i ankesave individuale dhe duke e bërë lejm për dëmet e shkaktuara, por nuk janë raportuar ende, efekti i ngjarjeve të të dyjave të brendshme dhe të jashtme të parashikueshme, të tilla si ndryshimet në procedurat e trajtimit të ankesave, inflacion, trendët gjyqësore, ndryshime legjislative dhe përvojën e kaluar dhe trendet.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.14 Detyrimet e kontratave të sigurimit dhe kosto e shtyrë e përvetësimit (vazhdim)

Provizionet për dëmet e paggjidhura nuk janë zbritur. Rregullimet për provizionimet e dëmeve të përcaktuara në vitet e mëparshme janë të reflektuara në pasqyrat financiare të periudhës në të cilën janë bërë rregullime dhe të shpalosen veçmas nëse janë materiale.

Përderisa Këshilli Administrativ konstaton se detyrimet e sigurimeve për dëmet dhe rikuperimet e lidhura me risigurimin janë deklaruar në mënyrë të drejtë, përgjegjësia përfundimtare mund të ndryshojë si pasojë e informacionit të mëvonshëm dhe ngjarjet dhe mund të rezultojë në rregullime të rëndësishme në shumat e ofruara. Përshtatjet në shumat e pasiveve të sigurimit janë reflektuar në pasqyrat financiare për periudhën në të cilën janë bërë.

Kontingjentet për dëmet në proces gjyqësor

Një pjesë e dëmeve janë në proces gjyqësor, dhe për të cilat Byroja ka regjistruar detyrime të përshtatshme të sigurimit.

Risigurimi

Byroja lëshon primet e sigurimit dhe riskut në rrjedhë normale të biznesit, në mënyrë që të kufizoj humbjet e mundshme. Risigurimi regjistrohet bruto në Pasqyrën e pozicionit financiar. Pasuritë e risigurimit përfshijnë balancat e detyrimeve nga kompanitë e risigurimit në të dyja në humbjet e paguara dhe të papaguara si dhe në shpenzimet e rregullimeve të humbjes, por nuk përfshijnë lëshimin e primeve të pafituara. Byroja llogarit primet e lëshuara bazuar në bruto primet e shkruara dhe shpenzon primet që rezultojnë menjëherë. Asnjë pasuri i risigurimit nuk regjistrohet për primet e lëshuara të pafituara. Shumat e rikuperueshme nga risigurimet vlerësohen në mënyrë të qëndrueshme me detyrimin e dëmeve të lidhura me politikat e risigurimit.

Kostot e shtyra të përvetësimit

Kostot e përvetësimit përcaktohen si kosto që rrjedhin nga përvetësimi i kontratave të sigurimit të tilla si komisionet e agjentëve, printimi i policave dhe tatimi i primit.

Përvetësimet direkte janë shtyrë sipas kushteve të policave në fuqi një metodë në përputhje me llogaritjen e provizioneve të primeve të pa përfituara. Kostot e shtyra të përvetësimit prezantohen si pasuri të ndara në Pasqyrën e pozicionit financiar.

2.15 Paraja e gatshme dhe ekuivalentet e parasë

Për qëllime të pasqyrës së rrjedhës së parasë paraja dhe ekuivalentet të parasë përfshijnë llogaritë bankare që janë të liruar nga interesi. Paraja dhe ekuivalentet e parasë janë mbahen me kosto të amortizuar në pasqyrën e pozicionit financiar.

2.16 Tatimi

Byroja transferon tek kompanitë e sigurimit primet e shkruara bruto dhe kompanitë e sigurimit paguajnë tatim prej 5% në prime bruto dhe gjithashtu edhe TVSH. Primet që janë kthyer dhe rregullimet retroaktive të primit janë zbritur nga primet bruto për të arritur tek baza e tatimit.

Byroja i nënshtrohet tatimit mbi të ardhurat personale dhe kontributeve të sigurimit social.

2.17 Përfitimet e punëtorëve

Kontributet e detyruara të sigurimit social

Byroja nuk bën asnjë provizionim dhe nuk ka obligim për pensionet e punonjësve mbi dhe për kontributet e paguara në planin pensional shtetëror, Fondi i Kursimeve Pensionale të Kosovës (FKPK).

2.18 Provizionet

Një provizion njihet kur Byroja ka obligim aktual si rezultat i një ngjarje në të kaluarën dhe është e mundur një rrjedhje e burimeve që përfaqësojnë përfitime ekonomike të cilat do të kërkohen për të shlyer obligimin, dhe një vlerësim i besueshëm mund të bëhet për shumën e obligimit. Provizionet janë rishikuar në secilën datë të pasqyrës së pozicionit financiar dhe janë rregulluar për të reflektuar vlerësim më të mirë aktual. Aty ku efekti i vlerës në kohë të parasë është material, shuma e provizionit është vlera aktuale e shpenzimit që pritet të kërkohet për të shlyer obligimin. Provizionet nuk janë njohur për humbje operative të së ardhmes.

2.19 Njohja e shpenzimeve

Shpenzimet operative janë njohur në pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse në bazë të përdorimit të shërbimit, kur kanë ndodhur.

2.20 Zotimet dhe kontingjencat

Detyrimet e kushtëzuara nuk njihen në pasqyrat financiare. Ato shpalosen përpos nëse mundësia e rrjedhjes së burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike është e largët. Një pasuri e kushtëzuar nuk njihet në pasqyrat financiare por, shpaloset kur është e mundshme një rrjedhje e fitimeve ekonomike.

Shuma e humbjes nga kushtëzimet njihet si provizion nëse është e mundur që ngjarjet në të ardhmen do ta konfirmojnë atë, një detyrim i shkaktuar në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar dhe një vlerësim i arsyeshëm i shumës së humbjes të rezultuar mund të bëhet.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

2 POLITIKAT KONTABËL (VAZHDIM)

2.21 Transaksionet me palët e ndërlidhura

Palët e ndërlidhura përbëhen nga drejtorët e Byrosë, së bashku me entitetet të cilat ata i kontrollojnë, që mund të kenë ndikim të rëndësishëm mbi operacionet dhe menaxhmentin e Byrosë. Duke pasur parasysh secilën marrëdhënie të mundshme me palët e ndërlidhura, vëmendja është e drejtuar më përbërjen e marrëdhënies, dhe jo thjesht në formën ligjore.

2.22 Ngjarjet pas datës raportuese

Ngjarjet pas datës raportuese që sigurojnë informata shtesë në lidhje me pozicionin e Byrosë në datën e Pasqyrës së pozicionit financiar (ngjarjet rregulluese), janë reflektuar në pasqyrat financiare. Ngjarjet pas datës së bilancit që nuk janë ngjarje rregulluese janë shpalosur në shënimet shpjeguese kur ato janë materiale.

3 SUPOZIME DHE VLERËSIME TË RËNDËSISHME KONTABËL

Në aplikimin e politikave të kontabilitetit të Byrosë, nga menaxhmenti kërkohet të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime mbi vlerat bartëse të pasurive dhe detyrimeve që nuk janë lehtë të dukshme nga burimet tjera. Vlerësimet dhe supozimet e ndërlidhura janë bazuar në përvojën historike dhe faktorë të tjerë që janë konsideruar të jenë relevantë. Rezultatet e vërteta mund të ndryshojnë nga këto vlerësime.

Vlerësimi i detyrimeve të kontratës së sigurimit

Për kontratat e sigurimit jo-jetë, vlerësimet duhet të bëhen si për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare ashtu edhe për kostot e pritura përfundimtare të dëmeve të pësuara por ende të pa raportuara në datën e pasqyrës së gjendjes financiare (IBNR). Kostoja përfundimtare e dëmeve të papaguara është vlerësuar duke përdorur një gamë të teknikave standarde aktuale të projekcionit të dëmeve.

Supozimi kryesor nën këto teknika është që përvoja e zhvillimit të dëmeve në të kaluar e Byrosë mund të përdoret për të projektuar zhvillimin e dëmeve në të ardhmen dhe kështu kostot përfundimtare të dëmeve. Si të tilla, këto metoda hulumtojnë zhvillimin e humbjeve të paguara dhe të pësuara, kostot mesatare për dëm dhe numrin e dëmeve të bazuar në zhvillimet e vëzhguar të viteve të mëhershme dhe shkallët e pritura të humbjes. Historiku i zhvillimit të dëmeve është kryesisht i analizuar nga vitet rastësore, por mund të analizohet më tej me anë të hapësirave gjeografike, si edhe nga linjat e rëndësishme të biznesit dhe llojet e dëmeve. Gjykimi shtesë kualitativ është përdorur për të vlerësuar se deri ku trendet e kaluara nuk mund të aplikohen për të ardhmen, në mënyrë që të arrihet në kostot përfundimtare të vlerësuar të dëmeve që paraqesin rezultatin e mundshëm nga një seri rezultatesh të mundshme, duke marrë në konsideratë të gjitha pasiguritë e përfshira.

Humbjet nga dëmtimi në të arkëtueshmet

Byroja rishikon të arkëtueshmet e saj të sigurimit dhe jo-sigurimit për të vlerësuar dëmtimin në bazë vjetore. Në përcaktimin nëse një humbje nga zhvlerësim duhet të regjistrohet në fitim ose humbje, Byroja bën gjykime nëse ka ndonjë të dhënë të mbikëqyrur që tregojnë se ka një rënie të matshme në flukset monetare të ardhshme të vlerësuar nga një debitor individuale. Kjo evidencë mund të përfshijë të dhëna që tregojnë se ka pasur një ndryshim negativ në statusin e pagesave të debitorit.

4 MENAXHIMI I RISKUT

Korniza qeverisëse

Objektivi kryesor i kuadrit të Byrosë mbi menaxhimin e riskut dhe atë financiar është që të mbrojë Byronë nga ngjarjet që pengojnë arritjet e qëndrueshme të objektivave të performancës financiare, përfshirë dështimin e shfrytëzimit të mundësive. Menaxhmenti kyç njeh rëndësinë kritike të të pasurit një sistem të menaxhimit efikas dhe efektiv të riskut.

Këshilli Administrativ aprovon politikat e menaxhimit të riskut të Byrosë dhe takohet rregullisht për të aprovuar ndonjë kërkesë komerciale, rregullative apo organizative të këtyre politikave. Këto politika përcaktojnë identifikimin e riskut të Byrosë dhe interpretimin e tij, limitojnë strukturën që të sigurojnë kualitetin e duhur dhe shpërndarjen e pasurive, drejtojnë strategjinë e lëshimit dhe risigurimit drejt qëllimeve të përbashkëta të Byrosë, dhe specifikojnë kërkesat e raportimit.

Korniza rregullative

Aktiviteti i Byrosë është gjithashtu subjekt ndaj kërkesave rregullative përbrenda juridiksionit ku operon. Këto rregullore jo vetëm që përshkruajnë aprovimin dhe monitorimin e aktiviteteve, por gjithashtu vënë disa dispozita frenuese për të minimizuar riskun e mos pagesave dhe insolucës në anën e Byrosë së sigurimeve për t'u ballafaquar me detyrimet e paparashikuara që mund të lindin.

Risku i sigurimit

Risku kryesor që Byroja ballafaqohet nën kontratat e sigurimit është që dëmet e tanishme dhe pagesat e fitimeve ose koordinimi prej kësaj ndryshon nga çka është pritur. Kjo është e ndikuar nga frekuenca e dëmeve, ashpërsia e dëmeve, fitimet aktuale të paguara dhe zhvillimi pasues në dëme afatgjata. Për këtë arsye objektivi i Byrosë është të sigurojë që rezerva të mjaftueshme janë në dispozicion të mbulojnë këto detyrime.

Ekspozimi i mësipërm është zbutur nga shumëllojshmëria dhe madhësia e portfolios së kontratave të sigurimit dhe sipërfaqja gjeografike. Ndryshueshmëria e riskut gjithashtu është përmirësuar nga një zgjedhje e kujdesshme dhe implementimi i strategjisë me udhëzime të shkruara, gjithashtu edhe përdorimi i marrëveshjeve të risigurimit.

Shumica e bizneseve të sigurimit të licencuara janë themeluar në bazë të marrëveshjeve mbi humbjet e tejkaluara. Shumat e rikuperueshme nga risiguresit janë llogaritur në mënyrë konsistente me provizionet e dëmeve të pazgjdhura dhe janë në pajtueshmëri me kontratat e risigurimit. Edhe pse Byroja ka marrëveshje të risigurimit, nuk është e liruar nga obligimet e saj direkte ndaj të siguruarve dhe për këtë arsye ekziston ekspozimi i kreditit në lidhje me sigurimin e lëshuar, deri në masë që çdo risigures nuk mund ti përmbush obligimet e supozuara në pajtueshmëri me risigurime të tilla.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)

Analiza e maturitetit

Tabelat më poshtë organizojnë pasuritë dhe detyrimet financiare të Byrosë më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 në grupime relevante sipas maturitetit të bazuar në periudhën e mbetur nga data e Pasqyrës së pozicionit financiar deri në datën e maturimit si vijon:

31 dhjetor 2022	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare				
Paraja dhe ekuivalentet e saj	3,451	-	-	3,451
Të arkëtueshmet	2,967	-	-	2,967
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	16,295	-	-	16,295
Gjithsej pasuritë financiare	22,713	-	-	22,713
Detyrimet financiare				
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	16,295	-	-	16,295
Detyrimet e qirasë	8	8	17	33
Detyrimet tjera	5,041	-	-	5,041
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	1,049	-	-	1,049
Të pagueshme ndaj kompanive të sigurimit për pjesë të risiguruesit në RBNS	700	-	-	700
Gjithsej detyrimet financiare	23,093	8	17	23,118
Hapësira e maturitetit	(383)	(8)	(17)	(407)
31 dhjetor 2021	Deri në 6 muaj	6-12 muaj	Mbi 1 vit	Gjithsej
Pasuritë financiare				
Paraja dhe ekuivalentet e saj	3,116	-	-	3,116
Të arkëtueshmet	3,234	-	-	3,234
Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimeve për rezerva teknike	14,519	-	-	14,519
Gjithsej pasuritë financiare	20,869	-	-	20,869
Detyrimet financiare				
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimeve të humbjeve	14,348	-	-	14,348
Detyrimet e qirasë	18	18	29	65
Detyrimet tjera	4,671	-	-	4,671
Të pagueshmet të kompanitë e sigurimit për tepricat e akumuluar	1,213	-	-	1,213
Gjithsej detyrimet financiare	20,250	18	29	20,297
Hapësira e maturitetit	619	(18)	(29)	572

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

4 MENAXHIMI I RISKUT (VAZHDIM)

Risku kreditor

Risku kreditor është risku i humbjes financiare të Byrosë nëse një klient apo palë tjetër e instrumenteve financiare dështon në përmbushjen e obligimeve kontraktuale, dhe del kryesisht në të arkëtueshmet e Byrosë nga Byroja e Shqipërisë dhe Maqedonisë dhe parasë dhe ekuivalentet e parasë.

Byroja është e ekspozuar ndaj riskut kreditor për pagesat e bëra të siguruesve bazuar në marrëveshjen me Byrotë në Shqipërisë dhe Maqedoni, sipas së cilës Byroja regjistron të arkëtueshmet nga Byroja përkatëse. Byroja ka politika që kufizojnë sasinë e ekspozimit kreditor ndaj ndonjë palë të kundërt. Ekspozimi maksimal i Byrosë ndaj riskut kreditor është përfaqësuar nga shumica bartëse e çdo pasurie financiar në pasqyrën e pozicionit.

	2022	2021
<i>Klasifikimet e pasurive financiare - vlerat bartëse</i>		
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	3,451	3,116
Të arkëtueshmet	<u>2,967</u>	<u>3,234</u>
Gjithsej	<u>6,418</u>	<u>6,350</u>

Risku kreditor për paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet i ulët, pasi që palët janë banka me reputacion.

Risku i normës së interesit

Risku i normës së interesit është i përbërë nga risku që vlera e një instrumenti financiar do të luhet për shkak të ndryshimeve në normat e interesit të tregut dhe rrezikut që maturimi i pasurive që bartin interes të ndryshojë nga maturimi i detyrimeve të përdorura që bartin interes për të financuar këto pasuri. Gjatësia e kohës për të cilën norma e interesit është fikse në një instrument financiar, pra tregon deri në çfarë mase kjo është e ekspozuar ndaj rrezikut të normës së interesit. Të ardhurat e Byrosë dhe rrjedha e parasë operative janë në thelb të pavarur nga ndryshimet në normat e interesit të tregut.

Më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 të gjitha pasuritë dhe detyrimet financiare nuk bartin interes.

Risku nga kursi i këmbimit

Byroja nuk është e ekspozuar ndaj rrisht nga kursi i këmbimit meqenëse të gjitha transaksionet e saj janë kryer në valutën vendore.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË

Vlera e drejtë paraqet shumën e cila do të pranohej nëse shitet një pasuri ose shuma që paguhet për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt në mes të pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes. Vlerat e drejta janë bazuar në supozimet menaxheriale sipas llojit të pasurive dhe detyrimit.

Instrumentet financiare të matura me vlerën e drejtë

Pasuritë financiare të matura sipas vlerës së drejtë në Pasqyrën e pozicionit financiar janë paraqitur në përputhje me hierarkinë e vlerës së drejtë. Kjo hierarki grupon pasuritë dhe detyrimet financiare në tri nivele që janë në bazë të një rëndësie nga të dhënat hyrëse të përdorura gjatë matjes së vlerës së drejtë të pasurive financiare:

- Niveli 1: çmimet e kuotuar (jo të rregulluara) në tregjet aktive për pasuritë dhe detyrimet identike;
- Niveli 2 : të dhënat tjera hyrëse, përveç çmimeve të kuotuar, të përfshira në Nivelin 1 të cilat janë në dispozicion për vëzhgimin e pasurive ose detyrimeve, direkt (d.m.th. si çmimet), ose në mënyrë të tërthortë (d.m.th. të bëra nga çmimet) dhe
- Niveli 3 : të dhënat hyrëse mbi pasuritë ose detyrimet që nuk janë të bazuara në të dhënat e disponueshme për vëzhgimin e tregut.

Deri në datën e raportimit, Byroja nuk ka instrumente financiare të matura me vlerën e drejtë.

Instrumentet financiare që nuk janë prezantuar në vlerë të drejtë

Tabela në vijim përmbledh shumat bartëse dhe vlerat e drejta për ato pasuri dhe detyrime financiare që nuk janë paraqitur në Pasqyrën e pozicionit financiar në vlerën e tyre të drejtë (mijë euro).

	Shënime	Vlera bartëse	Vlera e drejtë
31 dhjetor 2022			
Pasuritë financiare			
Paraja dhe ekuivalentët e parasë	11	3,451	3,451
Të arkëtueshmet	12	2,967	2,967
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	16,295	16,295
		22,713	22,713
Detyrimet financiare të tjera			
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18	16,295	16,295
Detyrimet e qirasë		33	33
Detyrime të tjera	20	5,041	5,041
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara	20	1,049	1,049
Të pagueshme ndaj kompanive të sigurimit (Risigurim)		700	700
		23,118	23,118
31 dhjetor 2021			
Pasuritë financiare			
Paraja dhe ekuivalentet e parasë	11	3,116	3,116
Të arkëtueshmet	12	3,234	3,234
Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit për rezerva teknike	17	14,348	14,348
		20,698	20,698
Detyrimet financiare			
Detyrimet e sigurimit për humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve	18	14,348	14,348
Detyrimet e qirasë		65	65
Detyrime të tjera	20	4,671	4,671
Të pagueshmet tek kompanitë e sigurimeve për tepricat e grumbulluara	20	1,213	1,213
		20,297	20,297

5 VLERËSIMI I VLERËS SË DREJTË (VAZHDIM)

Kreditë dhe të arkëtueshmet

Kreditë dhe të arkëtueshmet barten në koston e amortizimit, minus provizionet për zhvlerësim. Vlera e tyre e drejtë i përgjigjet vlerës së tyre bartëse, shkaku i maturitetit të tyre të shkurtër.

Pasuritë tjera financiare

Vlera e drejtë e pasurive monetare që përfshinë paranë dhe ekuivalentet e parasë konsiderohet t'i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj.

Detyrimet tjera

Vlera bartëse e detyrimeve tjera i afrohet vlerës së tyre bartëse për shkak të maturitetit të tyre prej më pak se 3 muaj.

**Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022**

6 TË HYRAT NGA PRIMET E SIGURIMEVE

Të hyrat nga primet e sigurimeve, të cilat për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2022 janë në vlerë prej 9,959 mijë Euro (2021: 8,578 mijë Euro) ndërlidhen me sigurimin e detyrueshëm për automjete motorike të palës së tretë në kufijtë e territorit të Kosovës për shoferët e automjeteve me regjistrime të huaja që nuk posedojnë një sigurim të tillë. Byroja është e autorizuar të mbledh këto të hyra në emër të të gjitha kompanive të sigurimit të licencuara nga Banka Qendrore e Kosovës ("BQK") për të shitur policat të sigurimit përbrenda territorit të Kosovës. Bazuar në vendimin e marrë nga Banka Qendrore e Kosovës të datës 18 korrik 2015 primet e sigurimit kufitar janë ulur dhe tarifet e reja janë të vlefshme nga 1 korrik 2015.

Marrëveshja ndërmjet BKS, MF, BQK dhe MPB parashikoi që para se të paguhet primi për policat e sigurimit të lëshuara sipas kësaj marrëveshje, të verifikohet në lidhje me hyrjen e automjeteve në kufijtë e Kosovës, nga Policia Kufitare. Duke pasur parasysh që për disa mjete motorike janë lëshuar policat të sigurimit si rinovimi i tyre, pasi blerjet në internet, blerjet në selinë e BKS në Prishtinë dhe në vendkalime të ndryshme kufitare (ku dalja nga territori i Kosovës nuk kërkohet për kontraktimin e sigurimeve), për këto kategori verifikimi i politikave përkatëse nga Policia e Kosovës ende paraqitet si një pengesë, për të cilën ne jemi në komunikim të vazhdueshëm me MPB dhe MF për të gjetur zgjidhjen më të mirë për mbledhjen e fondeve.

BKS i ka dërguar një kërkesë zyrtare Thesarit të Shtetit në MF, kërkesa është adresuar në mbledhjen e Qeverisë së Kosovës dhe fondet përkatëse në vlerë prej 24 mijë euro janë të rezervuara, dhe sapo të përfundojë procesi i verifikimit, do të krijohen kushtet për mbledhjen e tyre.

Në pajtim me ligjin për përgjegjësi të sigurimit të detyrueshëm të auto përgjegjësisë dhe vendimeve të Këshillit Administrativ, të ardhurat nga primi i sigurimit alokohen si vijon:

- Kontributi për fondin e kartonit të gjelbër në normën 20% gjatë vitit 2012
- Kontributi në dëmet e fondit të kompensimit dhe BKS-së
- Kontributi për shpenzimet administrative të BKS-së
- dhe balanca e mbetur shpërndahet tek kompanitë e sigurimit

7 PRIMET E CEDUARA TEK RISIGURUESIT

Primi i dhënë risiguruesve për vitet e përfunduara më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 është në shumën totale përkatësisht 201 mijë euro dhe 53 mijë euro.

Gjatë vitit të përfunduar më 30 dhjetor 2021 Byroja ka hyrë në një marrëveshje risigurimi me SIA Mai Reinsurance Brokers për tejkallim të humbjes së risigurimit për detyrime të palëve të treta motorike vendore. Kjo marrëveshje mbulon fondin e kompensimit për shoferët e pasiguar dhe politikat e përgjegjësisë motorike për palët e treta në kufi dhe transit.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

8 TË HYRAT TJERA

	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Të ardhura nga kompanitë e sigurimit për shpenzime operative dhe administrative	5,389	5,446
Të ardhura nga kompanitë e sigurimit për kontributet shtesë	4,575	5,649
Të ardhura nga organizata të shërbimeve të dëmeve	1,525	1,226
Efekt neto i barazimit të BKS-së me kompanitë e sigurimit	-	715
Të ardhura nga trajnimet	152	18
Të ardhura për pjesën e risiguruesit në RBNS	700	-
Deficiti për vitin	164	-
Të ardhurat nga shitja e asetëve	55	-
Gjithsej	12,560	13,056

Të ardhurat nga kompanitë e sigurimeve për kontributet shtesë

Gjatë vitit 2016, Byroja ka nisur zbatimin e kërkesave për financimin e Fondit të Kompensimit sipas nenit 32 pika 2 të ligjit nr. 04/L-018 si dhe nenin 4 të Rregullores për Fondin e Kompensimit të Byrosë Kosovare të Sigurimeve. Në bazë të ligjit, kërkohet që çdo i siguruar në fillim të tremujorit të tretë të depozitohet në llogarinë e Fondit të Kompensimit shumë e përcaktuar me rregullore. Shuma totale e njohur për vitin e përfunduar 2022 është 4,575 mijë euro (2020: 5,649 mijë euro).

Të ardhurat nga organizatat e shërbimit të dëmeve

Të ardhurat nga organizatat e shërbimit të dëmeve përfaqësojnë të ardhura nga Byroja nga palë të tjera në Shqipëri, Maqedoni, Serbi dhe Mal të Zi.

Të ardhura kompanitë e sigurimit për shpenzimet operative dhe administrative

Të hyrat nga kompanitë e sigurimit për shpenzime operative dhe administrative përfaqësojnë të hyra për mbulimin e shpenzimeve operative dhe administrative të BIK-ut. Të ardhurat për mbulimin e shpenzimeve operative dhe administrative më 31 dhjetor 2022 janë 5,389 mijë euro (2021: 5,446 mijë euro).

Të ardhura për pjesën e risiguruesit në RBNS

Të ardhurat nga pjesa e risiguruesit në RBNS përfaqësojnë pjesën e risiguruesit në dëmet RBNS të Byrosë gjatë vitit 2022 e cila pret të mbulohet nga risiguroesi SIA MAI sipas kushteve të dakorduara në kontratën e lidhur në 30 dhjetor 2021.

Efekt neto i barazimit të BKS-së me kompanitë e sigurimit

Gjatë vitit 2021, BKS dhe kompanitë e sigurimeve ndërmarrin veprime për rakordimin e bilanceve që rrjedhin nga të ardhurat e sigurimeve kufitare dhe të fondit të kompensimit.

Ky proces ka sjellë efekt në bilancet e BKS-së. Prandaj, të arkëtueshmet nga sigurimet kufitare dhe fondi i kompensimit ishin më të larta se shuma e regjistruar në vitet e kaluara. Më 31 dhjetor 2021, efekti neto nga rakordimi arrin në 715 mijë euro në total.

9 KOSTOT E PËRVETËSIMIT

	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Primet për kompanitë e sigurimit	9,972	8,559
Shpenzimet me IC – Pjesa e Risiguruesit	700	-
Shpenzimet e personelit	827	553
Primet e rimbursuara tek kompanitë e sigurimit	18	20
Shpenzimet e printimit	35	30
Shpenzimet e qirasë	10	13
Teprica e vitit	-	743
Kostoja e shtyrë e përvetësimit – DAC	-	60
Gjithsej	11,562	9,978

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

10 SHPENZIMET ADMINISTRATIVE	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Shpenzimet e personelit	599	522
Shpenzimet e zhvlerësimit dhe amortizimit(Shënimet 13,14,15)	83	84
Karburant dhe elektricitet	91	69
Mirëmbajtje	120	66
Furnizuesit e zyrës dhe shërbimet	100	55
Udhëtim dhe transport	55	37
Shpenzimet për garanci bankare	43	36
Shpenzimet e TI	97	34
Tarifat e bankës	26	22
Telefoni dhe Interneti	26	21
Shpenzimet e marketingut	31	18
Shpenzimet e trajnimit	21	16
Shpenzimet e përfaqësimit	20	15
Shpenzimet e interesit	3	3
Shpenzimet e fondeve nga regresi tek Kompanitë e Sigurimeve	98	-
Shpenzimet e qirasë	30	-
Provizioni i të arkëtueshmeve nga CSO Albania	38	-
Shpenzime tjera	10	24
Gjithsej	1,491	1,022

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

11	PARAJA DHE EKVIVALENTËT E PARASË	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
	Paraja në bankë	352	235
	Paraja e gatshme	249	32
		<u>601</u>	<u>266</u>
	Mjetet e bllokuara për garancinë	2,850	2,850
	Gjithsej	<u>3,451</u>	<u>3,116</u>

Paraja e kufizuar përfaqëson paratë e transferuara në llogarinë e ruajtjes në lidhje me memorandumin e nënshkruar ndërmjet Byrosë dhe Shoqatës së Siguruesve Serbë. Gjithashtu, gjatë vitit 2021, BKS nënshkroi memorandum mirëkuptimi me Byronë Kombëtare të Sigurimeve të Republikës së Malit të Zi për njohjen e certifikatave TPL. Për këto veprime kërkohej një depozitim i garancisë cash e cila është 1,350 mijë euro më 31 dhjetor 2021.

12	TË ARKËTUESHMET	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
	Të arkëtueshme nga kompanitë e sigurimit	1,769	1,634
	Të arkëtueshme nga CSO - Shqipëria	393	1,825
	Të arkëtueshme nga CSO -Maqedonia	-	87
	Të arkëtueshme nga CSO -Serbia	1	78
	Të arkëtueshme nga CSO - Mali i Zi	1	2
	Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme – Shqipëria	-	(1,556)
		<u>2,164</u>	<u>2,070</u>
	Të arkëtueshme të tjera	912	1,251
	Parapagimet	-	22
	Minus: Provizioni nga dëmtimet e llogarive tjera të arkëtueshme	(109)	(109)
	Të arkëtueshmet neto	<u>2,967</u>	<u>3,234</u>

Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit përfshijnë shumat e detyrimeve nga kompanitë e sigurimit për fondin e kompensimit.

Në të arkëtueshmet e tjera përfshihen të arkëtueshmet e arkëtueshme nga Ministria e Financave. Për këto të arkëtueshme ekziston marrëveshja ndërmjet BKS-së, MF-së, BQK-së dhe MPB-së e paraparë që para pagesës së premisë për policat e sigurimit të lëshuara sipas kësaj marrëveshjeje, të verifikohet në lidhje me hyrjen e automjeteve në kufijtë e Kosovës, me Policia Kufitare. Duke qenë se për disa automjete janë lëshuar policat e sigurimit si rinovim të tyre, si blerje online, blerje në selinë e BKS-Së në Prishtinë dhe në pika të ndryshme kufitare (ku nuk kërkohet dalje nga territori i Kosovës për kontraktimin e sigurimit), për këto kategori. Verifikimi i politikave përkatëse nga Policia e Kosovës ende paraqitet si pengesë, për të cilën Byroja është në komunikim të përhershëm me MPB-në dhe MF-në për të gjetur zgjidhjen më të mirë për mbledhjen e mjeteve.

Më 31 Dhjetor 2022, të arkëtueshmet nga Ministria e Financave janë 720 euro (2021: 1,111 euro) dhe në përputhje me rrethanat Byroja do të ndërmarrë hapat e nevojshëm në të ardhmen e parashikueshme duke proceduar padinë ligjore kundër Ministrisë së Financave për mbledhjen e shumave të duhura.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

13 PRONA, OBJEKTET DHE PAJISJET T.JERA	Pajisjet (në 000 Euro)	Mobilet (në 000 Euro)	Automjetet (në 000 Euro)	Përmirësimet në objektet me qira (në 000 Euro)	Gjithsej (në 000 Euro)
Kosto historike					
1 janar 2021	251	34	277	107	669
Shtesat gjatë vitit	16	27	-	-	43
31 dhjetor 2021	267	61	277	107	712
Shtesat gjatë vitit	51	-	146	36	233
Asgjësimet	-	-	(235)	-	(235)
31 dhjetor 2022	318	61	188	143	710
Zhvlërësimi i akumuluar					
1 janar 2021	251	26	261	74	613
Zhvlërësimi i vitit	4	2	7	5	18
31 dhjetor 2021	255	28	268	79	631
Zhvlërësimi i vitit	9	6	24	5	44
Asgjësimet	-	-	(228)	-	(228)
31 dhjetor 2022	264	34	64	84	447
Vlera neto					
31 dhjetor 2022	53	28	124	59	263
31 dhjetor 2021	12	33	9	28	81

Prona, objektet dhe pajisjet e lëna peng

Byroja nuk ka pronë të lënë peng më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 dhe të gjitha pasuritë janë përdorur për aktivitetet operuese të Byrosë.

Shifja e pronave, objekteve dhe pajisjeve

Byroja gjatë vitit 2022 me vendim të Këshillit Administrativ ka shitur asete në vlerë prej 235 mijë euro dhe ka akumuluar zhvlërësim prej 228 mijë euro. Byroja ka njohur fitimin nga shifja e aktivitetit në shumën prej 55 mijë euro dhe është njohur si të ardhura të tjera. (Shënimi 8).

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

14 PASURITË E MARRA ME QIRA

Pasuritë me të drejtë përdorimi dhe detyrimet e qirasë

Byroja jep me qira selinë qendrore dhe disa qira të ndryshme afatshkurtra. Kontratat e qirasë zakonisht bëhen për periudha fikse nga 1 vit në 5 vjet, por mund të kenë mundësinë e zgjatjes siç përshkruhet më poshtë:

14.1 Pasuria me të drejtë përdorimi

	<i>Gjithsej</i> (në 000 Euro)
Kostoja	
Më 1 janar 2021	192
Shtesat gjatë vitit	73
Shlyerjet	-
Më 31 dhjetor 2021	265
Shtesat gjatë vitit	-
Më 31 dhjetor 2022	265
Zhvlërësimi i akumuluar:	
Më 1 janar 2021	138
Shpenzimi për vitin	62
Shlyerjet	-
Më 31 dhjetor 2021	200
Shpenzimi për vitin	32
Shlyerjet	-
Më 31 dhjetor 2022	232
Vlera neto në libra:	
Më 31 dhjetor 2021	65
Më 31 dhjetor 2022	33

14.2 Detyrimi i qirasë

	<u>Më 31 dhjetor 2022</u> (në 000 Euro)	<u>Më 31 dhjetor 2021</u> (në 000 Euro)
Më 1 janar	65	43
Shtoni: Detyrimet e reja të kontratës	-	73
(- minus) pagesat e qirasë	(35)	(54)
Shtoni: Interesi në detyrimet e qirasë	3	3
Më 31 dhjetor	33	65

Byroja Kosovare e Sigurimit
 Shënimet mbi pasqyrat financiare
 Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

15 PASURITË E PAPERKSHME

Kosto	Softuer dhe Licenca (në 000 Euro)	Gjithsej (në 000 Euro)
1 janar 2021	167	167
Shtesat gjatë vitit	-	-
31 dhjetor 2021	167	167
Shtesat gjatë vitit	7	7
31 dhjetor 2022	174	174
Amortizimi i akumuluar		
1 janar 2021	136	136
Amortizimi i vitit	4	4
31 dhjetor 2021	140	140
Amortizimi i vitit	6	6
31 dhjetor 2021	147	147
Vlera neto		
31 dhjetor 2022	27	27
31 dhjetor 2021	27	27

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

16 KOSTO E SHTYRË E PËRVETËSIMIT

Më 31 dhjetor 2022, kostoja e shtyrë e blerjes (KSHB) arrin në zero euro (2021: euro zero). Nga viti 2014, llogaritja e DAC është bërë në bazë të udhëzimit administrativ të BQK-së me nr. 01/2014. Sipas udhëzimit, shpenzimet e lejuara për llogaritje janë shpenzimet e personelit për shitjen e primeve. Duke qenë se BQK-ja nuk ka asnjë detyrim ndaj dy kategorive të mësipërme, KSHB-ja e llogaritur për vitin 2020 përfaqëson vetëm pjesën e amortizuar të kostove të stafit për shitjet premium.

17 TË ARKËTUESHMET NGA KOMPANITË E SIGURIMIT PËR REZERVAT TEKNIKE

	31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Fondi i Kompenzimit	8,752	8,015
Sigurimi kufitar	7,543	6,210
Gjithsej	16,295	14,225

Të arkëtueshmet nga kompanitë e sigurimit përfshijnë shumat nga kompanitë e sigurimeve për dëmet e vlerësuara në të ardhmen (RBNS dhe IBNR). Për këto të arkëtueshme nuk ka orar të ri pagese të rënë dakord ndërmjet Byrosë dhe kompanive të sigurimit. Menaxhmenti është i sigurt në mënyrë të arsyeshme që shumat e tilla do të mbulohen plotësisht në të ardhmen. Prandaj nuk është njohur ndonjë lejim për këto të arkëtueshme në pasqyrat financiare.

18 DETYRIMET E SIGURIMIT PËR HUMBJE DHE SHPENZIMET E RREGULLIMIT TË HUMBJEVE

	Më 31 dhjetor 2022 (në 000 Euro)	Më 31 dhjetor 2021 (në 000 Euro)
Detyrimet bruto të sigurimit për humbje dhe shpenzime të përmirësimit të humbjeve 1 janar	14,225	18,039
Humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve të ndodhura gjatë vitit	11,291	6,606
Humbjet dhe shpenzimet e rregullimit të humbjeve të paguara gjatë vitit	(9,221)	(10,420)
Gjithsej	16,295	14,225

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

19 REZERVAT E PRIMIT TË PAFITUAR

Ndryshimi në primin e pafituar është si në vijim:

	Më 31 dhjetor 2022	Më 31 dhjetor 2021
	(në 000 Euro)	(në 000 Euro)
Primet e pafituara më 1 janar	574	413
Primi sigurimit kufitar i pafituar më 31 dhjetor	<u>(617)</u>	<u>(574)</u>
Neto ndryshimi	<u>(43)</u>	<u>(161)</u>

20 DETYRIME TË TJERA

	Më 31 dhjetor 2022	Më 31 dhjetor 2021
	(në 000 Euro)	(në 000 Euro)
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit	3,825	2,976
Të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit: Depozitat në Bankë – EMOU Serbia dhe Mali i Zi	2,850	2,850
Detyrimet ndaj Ministrisë së Financave	24	32
Shërbimet e sigurimit	-	26
Të pagueshmet e tjera ndaj kompanive të sigurimit	109	109
Minus: Provizioni për të pagueshmet e tjera (shënimi 12)	(109)	(109)
Detyrime të tjera	<u>91</u>	<u>-</u>
Gjithsej	<u>6,790</u>	<u>5,884</u>

Të pagueshmet e tjera ndaj shoqërive të sigurimit, më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 në vlerën 109 mijë euro, përfaqësojnë para të gatshme të vjedhura nga pika e shitjes dhe zyra qendrore e Byrosë gjatë viteve të mëparshme.

Në të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit përfshihen të pagueshmet ndaj kompanive të sigurimit për suficitin e akumuluar për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2022 në vlerë prej 1,049 euro (2021: 1,212 euro).

21 KONTINGJENCAT DHE ZOTIMET

Çështje gjyqësore

Byroja është e përfshirë në pretendime të ndryshme që lidhen me biznesin e saj të sigurimeve. Më 31 dhjetor 2022, ka shumë raste në procese gjyqësore për të cilat rastet dhe bazuar në vlerësimin më të mirë të menaxhmentit dhe këshilltarit ligjor, Byroja ka njohur provizionin për pretendimet e pazgjidhura - Të raportuara por të pazgjidhura.

Më 31 dhjetor 2022, procedimet ligjore të ngritura ndaj Byrosë nga shoqëritë e sigurimit, punonjësit dhe ish-punonjësit kapin vlerën totale prej 2,485 mijë euro. Sipas menaxhmentit dhe këshilltarit të tyre ligjor, rezultati përfundimtar i çështjes deri në datën e raportimit nuk mund të përcaktohet me ndonjë besueshmëri të mjaftueshme.

Detyrimet e tatimit

Për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013 dhe 2012 libri i taksave të Byrosë dhe regjistrimet nuk janë inspektuar nga autoritetet tatimore lokale. Byroja ka ndjekur rregullat dhe rregulloret gjatë llogaritjes së detyrimeve tatimore, sidoqoftë, interpretimet tatimore për autoritetet tatimore mund të ndryshojnë nga ato të përdorura nga Byroja.

Zotimet kapitale

Nuk ka zotime të rëndësishme kapitale më 31 dhjetor 2022 dhe 2021 që nuk janë njohur (në qoftë se ka) në pasqyrat financiare.

Byroja Kosovare e Sigurimit
Shënimet mbi pasqyrat financiare
Për vitin që ka përfunduar më 31 dhjetor 2022

22 TRANSAKSIONET ME PALËT E NDËRLIDHURA

Transaksionet me palët e ndërlidhura

Byroja ka transaksione të palëve të lidhura me të gjitha shoqëritë e sigurimit në rrjedhën normale të aktiviteteve të biznesit. Të gjitha këto transaksione janë kryer me terma dhe kushte tregtare dhe me çmime tregu. Tabela e mëposhtme jep vëllimin dhe bilancet nga transaksionet e palëve të lidhura deri dhe për vitin e mbyllur më 31 dhjetor 2022 dhe 2021:

31 dhjetor 2022

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	89
Shpenzimet	-	-	-	34
Llogaria rrjedhëse	42			-
Gjithsej	42	-	-	123

31 dhjetor 2021

	Pasuritë	Detyrimet	Të hyrat	Shpenzimet
Menaxhmenti i lartë	-	-	-	61
Shpenzimet	-	-	-	30
Llogaria rrjedhëse	85			-
Gjithsej	85	-	-	91

23 NGJARJET PAS DATËS RAPORTUESE

Pas datës së raportimit, nuk ka rregullime të tjera që reflektojnë pasqyrat financiare ose ngjarje të tjera të rëndësishme që janë materiale për t'u shpalosur në këto pasqyra financiare.

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT

RAPORT AUDITIMI AKTUARISTIK

Për përlogaritjen e rezervave teknike me datë 31 dhjetor 2022

Përmbledhje

1. QËLLIMI DHE BAZA E AUDITIMIT	3
2. GJETJET E AUDITIMIT.....	4
2.1 Rezervat për primin e pa fituar.....	4
2.2 Rezerva e dëmeve.....	5
2.2.1 Rezerva për dëme të ndodhura dhe të raportuara - RBNS	5
2.2.2 Rezerva për dëme të ndodhura por të paraportuara - IBNR.....	6
2.2.3 Rezerva në risigurim.....	7
2.2.4 Rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve	7
3. MENDIMI AKTUARISTIK	Error! Bookmark not defined.

1. QËLLIMI DHE BAZA E AUDITIMIT

Nga ana e kompanisë së auditimit Grant Thornton L.L.C. me seli në Rr. Rexhep Mala Nr. 18, Prishtinë, Republika e Kosovës, jam angazhuar si ekspert i jashtëm aktuar i licencuar, për të bërë auditim të punës së Byrosë Kosovare të Sigurimit në këto lëmi:

- Auditim i pavarur i përlogaritjes së rezervave teknike të Byrosë me datë 31 Dhjetor 2022, edhe atë:
 - o Rezervave për primin e pa fituar (Unearned Premium Reserve - UPR)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura dhe raportuara (RBNS – Reported But Not Settled)
 - o Rezervave për dëmet e ndodhura por të pa raportuara (IBNR – Incurred But Not yet Reported)
 - o Rezervave tjera që ndan Kompania për mbarëvajtje të punës, me qëllim që të mund të mbulojë obligimet që dalin nga lidhja e kontratave të sigurimit

- Kontrollim i metodave të përdorura për llogaritje të rezervave

- Kontrollimi i rezervave është bërë për:
 - o Fondin e Kompenzimit (RBNS dhe rezerva për trajtimin e dëmeve)
 - o Sigurimin Kufitar (UPR, RBNS, IBNR dhe rezervat për trajtimin e dëmeve)

Për këtë qëllim si bazë janë marrë të dhëna relevante, që i kam kërkuar dhe më janë siguruar nga ana e Byrosë. Paralelisht më janë siguruar dhe kam shqyrtuar raportet e aktuarit për fondin e kompenzimit dhe sigurimin kufitar.

Të dhënat e kërkuara dhe siguruara kanë qenë të mjaftueshme që të mund të jap mendim relevant në lidhje me qëllimet e lartpërmendura.

2. GJETJET E AUDITIMIT

2.1 Rezervat për primin e pa fituar

Auditimi i rezervave për primin e pa fituar dhe rrezikun e pa skaduar është bërë në bazë të të dhënave që janë ofruar nga Byroja, e që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të bërë auditim të plotë të këtyre rezervave. Të dhënat janë siguruar për çdo policë aktive veçmas, me qëllim që të mund të bëhet kontrolli i llogaritjes në nivel të policës.

Byroja mban rezerva për prim të pafituar (UPR) vetëm për Sigurimet Kufitare.

Byroja bën llogaritjen e rezervës për prim të pa fituar sipas metodës Pro Rata Temporis, d.m.th. në përpjesëtim të drejtë me kohën e mbetur të policës, edhe atë për çdo policë veçmas. Kjo metodë është në përputhje të plotë me praktikën botërore aktuaristike, si dhe me Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguresit jetë dhe jo-jetë.

Kam kontrolluar databazën e shitjes për vitin 2022 dhe formulat e përdorura për të llogaritur rezervën e primit të pafituar. Mund të konstatoj se Byroja i ka llogaritur rezervat për prim të pa fituar – UPR në mënyrë adekuate.

Niveli total i rezervave UPR është 616.657 Euro. Në raportin e aktuarit është paraqitur vlerë 6 Euro më e vogël që me siguri është gabim teknik. Shpërndarja është bërë në mënyrë të drejtë në mes gjithë kompanive të sigurimeve jo-jetë.

2.2 REZERVA E DËMËVE

Byroja ka llogaritur rezerva për dëmet e raportuara (RBNS), të ndodhura por të pa raportuara (IBNR) dhe rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve. Rezerva për dëme të raportuara dhe për shpenzime trajtimi mbahen për Fondin e Kompenzimit dhe për Sigurimet Kufitare, ndërsa rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare. Byroja gjithashtu ka llogaritur dhe shpërndarë rezerva për portfolion e trashëguar nga INSIG, që janë trajtuar së bashku dhe njëlloj me Fondin e Kompenzimit.

Për të bërë auditim më janë siguruar të dhëna relevante që përmbajnë të gjitha elementet e duhura për të kryer auditim të plotë të këtyre rezervave.

Më poshtë është tabela e të gjitha rezervave të Byrosë, për të gjitha llojet:

	Sigurimet Kufitare	Fondi i Kompenzimit	INSIG	Total
UPR	616.651			616.651
RBNS	5.189.220	8.456.434	112.879	13.758.533
IBNR	2.098.548			2.098.548
Rezerva për trajtim	255.072	295.975	3.669	554.716
Total	8.159.491	8.752.409	116.548	17.028.448

2.2.1 Rezerva për dëme të ndodhura dhe të raportuara - RBNS

Auditimi i këtyre rezervave është bërë nga lista e dëmeve të paraqitura, por akoma të pa likuiduara nga ana e kompanisë. Byroja mban rezerva për secilin dëm veçmas, duke u nisur nga përvoja paraprake dhe vlerësimi i ekspertëve rast për rast. Kjo lloj llogaritje është adekuate dhe në përputhje me metodat e pranuar aktuaristike, ndërsa përgjegjësinë për secilën rezervë veçmas e mban Byroja dhe kompanitë anëtare të saj. Sidoqoftë aktuari mund të kompensojë mungesat eventuale gjatë përlogaritjes së IBNR, pjesa IBNER (Incurred But Not Enough Reserved). Mendimi jonë është se këto rezerva duhet pranuar ashtu siç janë, ndërsa mungesa eventuale mund të llogaritet dhe regjistrohet gjatë llogaritjes së IBNR.

Byroja poashtu mban rezervë RBNS për pjesën e dëmeve të trashëguara nga INSIG. Vlera totale e këtyre dëmeve është 112.879 Euro.

Dëmet nga fondi i kompensimit, sigurimi kufitar dhe ata nga INSIG janë shpërndarë në mënyrë adekuate nëpër Kompanitë e Sigurimit Jo-Jetë.

2.2.2 Rezerva për dëme të ndodhura por të paraportuara - IBNR

Byroja llogarit rezerva IBNR vetëm për Sigurimet Kufitare. Për të testuar mjaftueshmërinë e rezervave kam shqyrtuar kalkulimet e aktuarit, listën analitike të secilit dëm të paraqitur ku shihen datat e aksidentit dhe paraqitjes së dëmit, vitet e pagesës dhe rezervat aktuale për dëme të grumbulluara sipas vitit të aksidentit.

Byroja ka llogaritur rezervat IBNR duke përdorur metodën e koeficientit të pritur të dëmit.

Së pari koeficienti i dëmit është kalkuluar për secilin vit veçmas. Është llogaritur koeficienti i dëmeve të paguara, i dëmeve në RBNS dhe i dëmeve IBNR. Shumës së këtyre koeficientëve më tej i është shtuar një margjinë shtesë. Për vitet para 2019 është bërë rrumbullakësim telartë, vitet 2019 dhe 2020 i është shtuar margjinë 1%, ndërsa viteve 2021 dhe 2022 janë rrumbullakësuar në 29% që i bie shtesë 2,7% dhe 2,2%.

Vetë llogaritja e koeficientëve të dëmeve të paguara dhe RBNS është e thjeshtë. Ndërkaq për të fituar një vlerësim fillestar për dëmet IBNR është përdorur metoda e trekëndëshave mbi dëmet e paguara. Trekëndëshat janë aplikuar duke filluar nga viti 2006. Dëmet janë grupuar sipas datës së aksidentit, ndërsa zhvillimi është bërë mbi datën e raportimit të dëmit. Është bërë kalkulim i faktorëve të zhvillimit për secilin vit dhe me aplikimin e tyre është bërë projeksion për numrin total të dëmeve të pritura për secilin vit. Me zbritjen e dëmeve të raportuara nga ky total, si rezultat mbeten dëmet IBNR, gjegjësisht numri i dëmeve të ndodhura që akoma nuk janë paraqitur.

Për të fituar vlerë për IBNR numri i dëmeve të pritur është shumëzuar me dëmin mesatar IBNR të paguar vitin e fundit.

Siç thamë edhe më lartë vlera Ultimate për secilin vit është fituar duke mbledhur dëmet e paguara, ato RBNS, IBNR, si dhe një margjinë sigurie siç është përshkruar më lartë. Nga vlera Ultimate janë zbritur dëmet e paguara dhe ato në RBNS, ndërsa mbetja është regjistruar si IBNR.

Mendimi ynë

Metoda e përdorur në esencë është metoda e trekëndëshave me numrin e dëmeve IBNR, plus margjina e aplikuar e sigurisë, pasi llogaritjet e ndërmjetme të koeficientëve të dëmeve të paguara dhe RBNS shërbejnë vetëm për të ardhur te margjina e sigurisë.

Mangësia e vetme e kësaj metode është se bën llogaritje vetëm të IBNR të vërtetë, pa përfshirë aty nënrezervimin eventuale të dëmeve RBNS (gjegjësisht rezervën IBNER). Mirëpo fakti që kjo rezervë përmban edhe një margjinë sigurie mund të shërbejë që të mbulohen mungesat eventuale të RBNS.

Sidoqoftë do të rekomandojmë që në të ardhmen BKS të bëjë llogaritje të rezervave me metoda më standarde, që përfshijnë rezervë për dëme të raportuara por jomjaftueshëm të rezervuara, si psh. Ndonjëherë nga metodat e trekëndëshave mbi dëmet e ndodhura ose paguara.

2.2.3 REZERVA NË RISIGURIM

BKS ka një dëm që ka tejkaluar nivelin e vetëmbajtjes dhe është paraqitur në risigurim. Rezerva në risigurim është në vlerë 700.000 Euro.

2.2.4 Rezerva për shpenzime të trajtimit të dëmeve

Si pjesë e rezervave teknike për dëme Byroja ruan edhe rezerva për shpenzime për trajtim të dëmeve. Duke u nisur nga përvoja paraprake Byroja i llogarit këto rezerva si 3,5% të shumës së RBNS për Fondin e Kompenzimit dhe 3,5% të shumës së RBNS dhe IBNR për Sigurimet Kufitare, nivel që është i arsyeshëm sipas praktikës aktuaristike. Pra mund të konstatojmë se këto rezerva janë në nivel të duhur.

BYROJA KOSOVARE E SIGURIMIT - RAPORT I AKTUARIT

3. MENDIMI AKTUARISTIK

Nga Auditimi i pavarur aktuaristik i metodave dhe llogaritjeve të rezervave teknike të Byrosë Kosovare të Sigurimeve me gjendjen në datë 31.12.2022, konstatoj se Byroja i llogarit rezervat në përputhje me praktikën dhe standardet e pranura aktuaristike dhe Rregulloren për vlerësim dhe mbajtje të provizioneve teknike dhe matematike për siguruesit jetë dhe jo-jetë.

Konstatimi vlen për të gjitha llojet e rezervave të llogaritura, njëkohësisht për Fondin e Kompenzimit dhe Sigurimet Kufitare.

Ky konstatim është bazuar mbi përpunimin e të dhënave që më janë siguruar nga Byroja, e që kanë përmbajtur të gjitha elementet e nevojshme për të dhënë mendim përfundimtar mbi nivelin e rezervave teknike.

09 Maj 2023

vv

Aktuar i licencuar

Tetovë

Robert Nesimi

